

PROCES SPÄTNÉHO PRECHODU PRIVATIZOVANÝCH
AKCIÍ

NA FOND NÁRODNÉHO MAJETKU

(všeobecný scenár)

OBJEDNÁVATEĽ : FOND NÁRODNÉHO MAJETKU SR

VYPRACOVALI : JUDr. Pavel HAGYARI
JUDr. Cesta FLASSIKOVÁ
Mgr. Peter KUBOVIC
Mgr. Jana POTOMOVÁ
Mgr. Martina PASTIEROVÁ

DÁTUM

23. MÁJ 1999

Jednou z dvoch základných metód používaných v procese privatizácie podľa zákona č. 199/1 Zb., okrem priameho predaja podniku, bola metóda priameho predaja určitého balíka akcií akciových spoločností, ktoré vznikli transformáciou štátnych podnikov. Na základe predaja akcií sice nadobúdateľ nezískaval do vlastníctva majetok tvoriaci podnik, ale prostredníctvom rozhodujúceho balíka akcií získal možnosť tento podnik ovládať. Akcie boli privatizované formou zmlúv o prevode akcií, pri ktorých je vo väčšine prípadov možné nájsť niekoľko väd, ktoré spôsobujú ich nulitosť alebo neplatnosť, a takisto je väčšinou možné od nich odstúpiť v dôsledku porušenia zmluvných povinností nadobúdateľom akcií.

Tento právny scenár je postavený na využití inštitútu odstúpenia od zmluvy, a to najmä z dôvodu, že umožňuje rýchle vrátenie privatizovaných akcií na Fond národného majetku (FNM). Pri prioritnom využití nulitosti resp. neplatnosti zmlúv je nevyhnutné si tieto inštitúty uplatniť súdnou cestou, čo pri znalosti reálnej situácie v našom súdnictve môže trvať mesiace až roky. Existujú tu pritom vážne obavy, že v období do právoplatného skončenia predmetných súdnych konaní by mohlo dôjsť k prevodom majetku privatizovaných podnikov, ktoré sú nadobúdateľmi akcií ovládané, na ďalšie osoby, ako aj k inému neoprávnenému nakladaniu s týmto majetkom. Z uvedených dôvodov navrhujeme realizáciu tohto scenára, ktorý v prvej fáze využíva inštitút odstúpenia od zmluvy, pričom v predpokladanom následnom súdnom spore o platnosť odstúpenia, ktorý bude iniciovaný nadobúdateľom akcií (privatizérom), sa využijú aj inštitúty nulitosti a neplatnosti predmetných zmlúv.

Navrhovaný scenár sa skladá z nasledovných krokov a častí :

1. *Odstúpenie od zmluvy z dôvodu porušenia zmluvných povinností nadobúdateľom akcií*
2. *Prechod akcií na FNM na základe registrácie Strediskom cenných papierov*
3. *Výmena orgánov privatizovanej spoločnosti na jej mimoriadnom valnom zhromaždení*
4. *Predpokladaný súdny spor o platnosť odstúpenia od zmluvy s využitím inštitútov nulitosti a neplatnosti predmetných zmlúv*
5. *Problematika náhrady škody v prípade prehry súdneho sporu*

Ad 1. Odstúpenie od zmluvy z dôvodu porušenia zmluvných povinností nadobúdateľom akcií

Predpokladáme, že všetky zmluvy o prevode akcií obsahujú klauzulu o možnosti odstúpenia od zmluvy v prípade, že niektorá zo zmluvných strán poruší svoje zmluvou stanovené povinnosti. Keďže tieto klauzuly neobsahujú žiadne obmedzenia, FNM môže od zmlúv odstúpiť v prípade preukázania akéhokoľvek porušenia zmluvy zo strany nadobúdateľa akcií, pričom pri väčšine zmlúv je možné určiť porušenie stanovených povinností nájsť.

Dôležitou otázkou je charakter zmluvnej povinnosti, ktorá nebola splnená. Keďže ide o zmluvy o predaji akcií, ktoré sa podľa § 261 ods. 3 písm. c) in fine Obchodného zákonníka (ObZ) radia medzi tzv. absolútne obchody (zmluvy, ktoré sa vždy spravujú Obchodným zákonníkom), bude sa na ne vzťahovať všeobecná záväzková časť Obchodného zákonníka, vrátane jej ustanovení o odstúpení od zmluvy (§§ 344 až 351). Obchodný zákonník však

Ad. 4. Predpokladaný súdny spor o platnosť odstúpenia od zmluvy s využitím inštitútov nulnosti a neplatnosti predmetných zmlúv

Ako reakciu na odstúpenie od zmluvy zo strany FNM možno predpokladať napadnutie platnosti tohto úkonu nadobúdateľom akcií na súde. V tomto súdnom spore sa už použijú aj argumenty o neplatnosti zmlúv (väčšinou z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi v dôsledku neúmerne nízkych cien akcií) resp. ich nulnosti (väčšinou z dôvodu, že neobsahujú podstatné náležitosti vyžadované zákonom č. 92/1991 Zb.), ktoré spolu s argumentáciou ohľadne platnosti odstúpenia od zmluvy s veľkou pravdepodobnosťou povedú k úspechu v predmetných súdnych sporoch. V prípade tohto úspechu by bol FNM povinný bývalým majiteľom akcií vrátiť už zaplatené časti kúpnych cien vrátane hodnoty investícií, v prípade neúspechu by bolo potrebné im vrátiť už preregistrované akcie, pričom je potrebné sa zaoberať aj otázkami prípadnej náhrady škody, ktoré sú predmetom nasledovnej časti.

Ad. 5. Problematika náhrady škody v prípade prehry súdneho sporu

V prípade prehry súdneho sporu s nadobúdateľom akcií vzniká otázka prípadnej náhrady škody len vo vzťahu k Stredisku cenných papierov (SCP), ktoré jediné môže svojím postupom pri registrácii prechodu akcií na FNM porušiť zákon. FNM v súvislosti s prípadným neplatným odstúpením od zmluvy priamo hrozba náhrady škody nehrozí, pretože len na základe tohto úkonu nedochádza k prechodu akcií a vyžaduje sa k tomu práve registrácia SCP. Z dôvodu záujmu FNM na uskutočnení navrhovaného postupu zo strany SCP by bolo z jeho strany potrebné vydať tzv. sľub odškodnenia podľa §. 725 a nasl. ObZ, ktorým by sa FNM zaviazal nahradiť SCP všetky prípadné škody, ktoré by mu vznikli v súvislosti s registráciou prechodu akcií na základe odstúpenia od zmlúv. Vzhľadom na silu argumentov ohľadne nulnosti resp. neplatnosti predmetných zmlúv, ako aj platnosti odstúpenia od nich, však nepredpokladáme výraznejší rozsah týchto náhrad. Rovnako náhradou škody by mohol byť iba ušlý zisk, ak bol niekedy vo firme vytvorený. Ak sa zisk vytvorí, FNM môže s financiami nakladať až do súdneho rozhodnutia.

Výhody riešenia :

1. Reálna moc. FNM sa okamžite dostane k reálnej moci vo firme, zistí skutočný stav, čo môže viesť k evidentnejšiemu a právne jasnejšiemu odstúpeniu od zmluvy.
2. Nulový efekt. Vyhne sa tzv. "nulovému efektu", čo znamená, že po niekoľkých rokoch prípadného súdenia spor vyhrá, ale firma bude bez majetku, zatiaľčená dlhmi, exekúciami a pod. Majetok bude protizákonne, resp. navonok zákonne prevedený na ďalšie právne subjekty, čo povedie iba k ďalším súdnym sporom, kde bude úspešnosť návratu majetku ešte viac spochybnená.
3. Voľné ruky. Možnosť opätovného predaja akcií. Ak FNM predá uvedené akcie inému záujemcovi, za vyššiu cenu akú pôvodne vyplatil, resp. mal vyplatiť privatizér, nový vlastník je chránený dobromyseľnosťou resp. kúpou v dobrej viere.
4. Pasívna legítimácia. FNM sa dostane do pozície žalovaného, iniciatívu bude musieť vyvíjať privatizér, dôkazné bremeno bude sa jeho strane, FNM nebude musieť vyvíjať

aktivít s kontrolou a snahou domôcť sa majetku. Stačí namietať nulítu zmlúv, neplatnoscí zmlúv a až na treťom mieste platné odstúpenie od zmluvy.

5. Nulová škoda. Prípadná náhrada škody môže spočívať v požadovaní ušlého zisku (ak bol niekedy vytvorený). Ak si FNM ponechá akcie a firma vytvorí zisk, ten sa môže vyplatiť privatizérovi až po súdnom rozhodnutí (niekoľko rokov), zatiaľ FNM môže s financiami nakladať.

Prehratých súdnych sporov predpokladáme minimálny počet.

Z Á V E R

Zmluvy o prevode akcií privatizovaného majetku boli pripravované zrejme vo veľkej náhlivosti a dávali dôraz na malú možnosť odstúpenia od zmlúv. Pri uzatváraní takýchto zmlúv však takmer vo všetkých zmluvách sú objavované právne závady, ktoré spôsobujú nulitnosť týchto zmlúv, alebo ich neplatnosť. Existuje len malá pravdepodobnosť, že pri argumentácii, že zmluva je

- nulitná (to znamená, že nevznikla)
- neplatná (v rozpore so zákonom resp. s dobrými mravmi)

alebo odstúpenie od zmluvy je p l a t n é, by privatizéri mali šancu na úspech súdnou cestou.

Prípadná náhrada škody, ak by FNM nebol na súde úspešný, spočíva v ušlom zisku, ak vôbec bol niekedy vytvorený, ak by bol vytvorený v budúcnosti, FNM ho môže zatiaľ používať.

FNM môže akcie opätovne predať, nový nadobúdateľ je chránený dobrou vierou a FNM môže získať predajom viac financií.